

ÖLLER, JÖRAN JOHAN

Tal vid invigningen af den kostbara graf, som, med kongl. maj:ts allernådigste tillstånd, handelsmannen i Christianstad ... Valentin Textorius, för sig och sin fru ... Catharina Dor. Witt, låtit uppby

1808

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

NÄSUM

Theol.
Pred.
Lycke-ins.
(Br.)

1700-1829

TAL

VID INVIGNINGEN

AF DEN KOSTBARA GRAF,

som,

Med Kongl. Maj:ts allernådigste Tillstånd,

HANDELSMANNEN I CHRISTIANSTAD,

ÄDEL OCH HÖGAKTAD

HERR VALENTIN TEXTORIUS,

FÖR SIG OCH SIN FRU,

VÄLÄDLA

FRU CATHARINA DOR. WITT,

låtitt uppbygga å Blistorps ägor
i Näsums Socken.

Hållit d. 25 Augusti 1807,

af

JÖRAN JOHAN ÖLLER,

*Theol. Doct., Kongl. Ord. HofPred., Prost och Kyrkoherde
vid Jemshögs och Näsums Församlingar, samt Ledamot
af Kgl. Vettensk. och Vitterh.-Samsf. i Göteborg.*

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELÉN, 1808.

Imprimatur.

Stockholms Consistorium d. 18 Oct. 1808.

Ad Mandatum,

ERIC AGRELL.

I J. N.

*Den nya graf, man Christum gaf, har nu så
helgat jorden,
Att vår Graf är oss en skön Hvilo-kammar
vorden.*

*I allan tid, O! Jesu blid, vårt hjerta vi Dig gifva,
Att Du deri hvila må och så när oss blifva *).*

Under dessa suckar uppoffra vi Herranom våra hjertan och helga denna Grafvård till ett framtida Christeligt bruk, i Guds Faders, Sons och den Helige Andes välsignade Namn. Amen.

§. 1. **M**ine Åhörare! Det är en Gudomlig sauning, tecknad till muntran för de rättsinte, under deras, ofta tröttsamma vandring genom verlden, att, *De som redligen för sig vandrat hafva, skola komma till frid och hvila i deras kamrar **).*

§. 2. En redlig Man förtjenar således att högaktas i lifvet. Han blir ock, under sjelfva det tysta lugnet i grafven, hågkommen och vördad efter döden. Hans rykte får vingar då hans kropp hvilat. — Så fjärilen, prydd af de skönaste färger, fladd-

*) Sv. Ps. B. N:o 154: 10. 11. **) Es. 57: 2.

rar öfver jordytan sedan han krälat som mask och aflagt sitt skal. Naturen utkräver alltid sin gärd: *Menniska, du måste dö.* — Förnuft och Christendom fordra omtänka för vår dödliga menniska, äfven efter upplossningen, efter döden. Redligheten njuter icke alltid sin rätt; — njuter sällan frid på detta skummande världshafvet. — *Der, i grafven, säger Job, hvilas dock de, som mycket omak haft hafva **). De som redligen för sig vandrat hafva, komma till frid.

§ 3. Det är lugn och frid en rättsinnig man söker i lifvet: men oro, men möda och besvär följa ofta det lyckligaste menniskolif; — *då det bäst varit hafver, så hafver det möda och arbete varit ***). Hvar svalkar då det ostörda lugnet? Hvar njutes den oafbrutna hvilan? Jo, först i Grafven. — De redlige skola hvilas i deras kamrar.

§ 4. Men, — I sjelfva den ofvanjordiska sof-kammaren följer oss merendels tröttnaden af den förflutna dagens bördor; der spöka ej sällan de förbigångna och väntade bekymren; der är det icke ovanligt, att både själ och kropp mattas af all-

*) Jobs 3: 17. **) Ps. 90: 10.

männa och enskilda omsorger. — I Grafven, der är den fridlysta nederlags-platsen för själens förnämsta egendom, kroppen, derifrån skola de som redligen vandrat, återhämta det för en kort tid ombetrodda godset, härligt, förklaradt. Der är den sälla hvilokammare, der ingen kännbar ombytlig-
het längre förblandar vår ro och våra nöjen med qual och missnöjen. Der får dagakarlen, lika nöjd som Hofmannen, hvil-
la ifrån sitt arbete; der ligger uslingen lika rik som egendomsherren, der intet annat än våra gerningar följer oss efter.

§. 5. Hedningar och Christne hafva derföre varit omtänkte i lifvet, på detta gömstället från stormarne, efter fullbordad verldsresa. De förre, att låta samla sjelfva den förbrända kroppsaskan i urnor; de sednare, under den, äfven efter döden, outtröttliga förföljelse-andan, att fördölja sina kvarlefvor i Catacomber, i dolda jordkullor. Det var det lofliga nitet som först uppreste Kyrkor öfver Martyrernas Grifter; det var vidskepelsen och vantron, slagget af de Christnas äkta tro, som först började inbilla sig någon sällhet deri, att deras kroppar efter döden fingo proppas nära omkring martyrernas ben. — Sen då här, M. Å., första upphofvet till fördomen

om nödvändigheten af Grafvar uti invigda Kyrkor och Kyrkogårdar! Vi neka ingalunda Christendomen dess billiga fordran att anständigt begrafva de döda; att *Kyrkogårdarne väl stänga och hederligen hålla för deras skull som der hvila**); att våra, till förmultning i jorden ämnade qvarlevor icke vårdslöst blottställas, fåglarna till spis och djuren till rof och förtrampning; — Nej, ett mästerstycke och alla dess delar böra omänsamt förvaras, äfven sedan det hela blifvit upplöst, krossadt och obrukbart, genom våldet af den alltförstörande tiden; och den hyddan som bort vara den Helige Andes tempel i lifvet, bör ej synbart blifva de orena reptiliers krälände boning efter döden. — Men hvilken vanhederande fördom i våra upplysta tider, att jorden är heligare inom murade kyrkor och kyrkogårdar, än jordytan på det fria fältet! — Vigvattnets inbillade helighet har, så till sägande, bortdunstat, med vidskepelsernas lyckligt försvunna töcken; men de enfaldigas fördom om kraften af vigd jord, vittnar i det längsta att den sinnliga meniskan är, så till sägande, fastklibbad vid detta elementet hvaraf hon tagen är. — Männe dock icke hela jorden är Herrens?

*) Kyrko-Ord. Kap. 18. §. 8.

Månne ej ljudet af Domsbasunen skall räcka våra kroppar utom Städer, Kyrkor och Kyrkogårdar? Månne den mulden är heligare som kringhvärfver oss der, hvarest våra likar i eländet samlas för en kort stund, att, ofta mer af vana än en helgad drift, göra Herranom sin Gudstjenst; der de, förgätne af egen dödlighet, som oftast trampa på sina afdödas grifter, hvilkas åminnelse försvagas med hvar gång de afskudda detta heliga stoftet; — månne den mulden, säger jag, är heligare än den öfver hvilken den qvittrande fågeln mera okonstladt besjunger sin Skapares lof och sin egen förvandling; eller der den sörjande turturdufvan, törhända mera uppriktigt, klagar öfver en förlorad maka och vän? — Månne äntligen *förgängelsen*, som Job kallade *sin Fader och maskarne sin Moder och sin Syster* *); månne denna ohyggliga förvandtskapen kan utestängas mera från kyrkor och kyrkogårdar, än från den blomsterklädda och fruktbarande marken? — Man må sannerligen, vid töcknen af alla de orimligheter som äfven i detta ämne bortskymma ljuset af förnuft och sanning, storkna, snart sagdt, ej mindre än vid likångorna, hvilka stundom omgifva de lefvande och

*) Jobs 17: 14.

uppstiga under deras fötter, midt under det de i helgedomarne upplyfta sina ögon och händer. Böra då icke de Heliges exempel, en och annan gång åtminstone, lyfta oss öfver gruset af inrotad vantro? — *Abraham* och *Sara*, *Isac* och *Rebecca*, *Jacob* och *Lea*, begrofvos i Ephrons blomsterrika dal ^{a)}, *Rachel* vid vägen till Euphrat eller Bethlehem, der *Jacob* öfver hennè uppste en grafvård ^{b)}. *David* och *Salomo* begrofvos icke i templet som de sjelfve hade uppbyggt, utan i Davids Borg och vid dess mur, nära vid Berget Zion, i den Kungliga Trädgården ^{c)}. *Moses* begrofs i en dal i de Moabiters Land ^{d)}. *Josua* vid Berget Gaas ^{e)}, och *Joseph* vid Sichem i ett åkerstycke ^{f)}. «Deraf», skrifver en lärd man, «hade man en tröstelig påminnelse, att såsom säden i åkern varder död, men får åter nytt lif igen och uppkommer ganska skön, så skola ock våra kroppar uppstå i härlighet» ^{g)}. Och hvilket högre efterdöme kunna vi åberopa och följa: — Sjelf den Herren, som helgat våra grifter till hvilokamrar, lät begrafva Sig utom staden i en

a) 1. Mos. B. 49: 30. 31. b) Ibid. 35: 19. 20.

c) 1. Kon. B. 2: 10. 11: 43. d) 5. Mos. B. 35:

6. e) Jos. 24: 30. f) Ibid. v. 32. g) Biskop

Svedberg, Se Bælter om Kyrko-cerem. s. 783.

örtegård, uti en ny, i hälleberget uthuggen Graf ^{a)}. Så skedde det på många ställen i första Christenheten. Liken nedsattes icke i Staden, i Kyrkan eller på Kyrkogårdar, utan blefvo begrafne på vissa platser, der sköna träd stod planterade och härliga örter vexte, hvilka förebildade uppståndelsen. Våra förfäder, de gamle Göter, begrofv ock sina döda i åkrar och vid allmänna landsvägen ^{b)}. Sjelfve den vise Hedningen Solons Lagar, hvilka å ena sidan voro så stränga, att de med lifsstraff belade den Fältherre, som icke lät begrava soldater hvilka stupade i fält ^{c)}, tillstodde dock icke, å andra sidan, att någon, ehö den ock var, förnäm eller ringa, begrofs inom Aténs portar ^{d)}; korteligen: den kloka ålderdomen iakttog fördom i allmänhet den försigtighet, åt hvilken sednare tiders upplysning så nödigt velat närma sig, att på de ställen hvarest de lefvande skulle uppehålla sig, fingo inga döda nedsättas ^{e)}.

§. 6. Vi böra då icke misskänna de upplyste mäns klokhed, som i våra tider satt sig öfver fördomen, och visligen be-

- a) Math. 27: 60. Marci 15: 46. Luc. 23: 53. Joh. 19: 41. 42. b) Bælt. L. C. p. 784. c) Lactantius de Vero Cultu Lib. VI. pag. 589. d) Bælt. Kyrko-Cerem. s. 761. e) L. c. pag. 760.

ställt deras tilltänkta Lägerställen efter döden å andra beqvämliga rum och platser, än uti invigda kyrkor och kyrkogårdar; — hvilka förnuftigt besinnat, att det är nog vi besvåra våra medmenniskor i lifvet, utan att också plåga de qvarlevande med vämjelse efter döden; — hvilke, å ena sidan, ryst vid åtankan deraf, att deras ben och skallar skola kringkastas, likt det sönderslagna skeppsvraket på vågorna: men, å andra sidan, ägt både omtänka att medan de lefva, tänka på deras kropps förvandling, och förmögenhet att ombeställa till och med prydliga och kostbara griftställen för beståndsdelarne af de enda qvarlevor, dem de en gång få återhämta från deras många förrådskamrar, från de underjordiska hvalfven.

Äro ock dessa konstens verk och minnesvårdar långt afskilde från de fleste dödligas uppmärksamhet och beundran, så torde dock intrycket blifva så mycket lifvigare hos de få, som i den tysta ensligheten, utan all förströelse, gjuta några tårar på de redligas stoft, strö några tacksamhetsblommor för att betala sin gärd åt Idogheten, Vänskapen och Vålgörandet.

§. 7. Att helga denna Grift åt dessa

dygder, äro vi ock, M. Å., i dag på detta ställe samlade. — Konsten bekostad och nedlagd i denna Grafvård, är endast skuggan af naturen i de egenskaper hvilka ännu lifligen pryda det älskvärda par som oss åtföljt, och hvilkas kullslagna kroppshyddor äro bestämda att här en gång undangömmas. Klokhet, Arbetsamhet och Redlighet, alltid åtföljde af Forsynens Valsignelse, hafva gemensamt bidragit till denna bestämmelse. — Men, vi lemna åt en sednare efterverld och en lyckligare tolk, att framställa målningen af de lefnads-beskrifningar, hvilkas urbilder lyckligtvis ännu glädja vår åsyn. — Det är oss nog att gifva några penseldrag åt den teckning som nu bör upplysa vårt ändamål.

Med Konungens redan upplästa och allernådigst gifna tillstånd *), har Handelsmannen i Christianstad, Ädel och Högaktad Herr VALENTIN TEXTORIUS vunnit nådigste afseende och bifall till dess underdåniga ansökning, att på detta ställe för sig och sin Fru, Välädla Fru CATHARINA DOROTHEA WITT, få uppresa denna Graf. Byggnaden är lyckligt fullbordad, och visar sig här för edra ögon. Och denna hänvisning får för någon del göra tillfyllest

*) Af d. 9 Nov. 1802.

för det mindre vanliga embetsgöremål som mig är Högvederbörligen uppdraget *), att, enligt Allernådigste Befallning, med *öfliga Ceremonier*, förrätta Invigningen.

Blifve alltså detta rum helgadt och afskildt till ett Christeligt Begravnings-ställe, i Guds Faders, Sons och den Helige Andes Namn, Amen!!

§. 8. Låtom oss höra de tröstfulla Ord, dem Skriften lemnat oss om våra Grifter och vår härliga Uppståndelse ur Grafvarne:

N:o 1. Syr. 7: 37 — 40. Jobs 5: 26.
10: 9. 14: 6.

N:o 2. Uppenb. B. 14: 13. Daniels 12: 13.

N:o 3. Rom. 8: 11. Joh. 5: 25.

N:o 4. Dan. 12: 2. Hesek. 37: 3 — 6.
Esaïæ 26: 19.

*) Genom Högvärdiga DomCapitlets i Lund Förordnande af d. 7 Jan. 1803.

N:o 1. Uppläste af HäradsProsten öfver Vιλlands Härad, Kyrkoherden i Ljungby och Gualof, Herr Samuel Fredrik Corvin.

N:o 2. — af Prosten och Kyrkoherden i Fjellingkinge och Nymö, Herr Mag. Gun. Lor. Schevenius.

N:o 3. — af Prosten i Österslöf, Herr Mag. Nils Andr. Hjort.

N:o 4. — af Kyrkoherden i Oppmanna och Vånga, Herr Samuel Mellblom.

Hvilka härliga uppmuntrningar att ej frukta för grafven och förgängelsen, att med tröst, med hopp och frimodighet alltid tänka på vår glada Uppståndelse!!

§. 9. Och hvilken skön utsigt för evigheten afsmålar icke omkring detta stället, sjelfva den talande Naturen! — Dessa sädesdigra och blomsterrika fält, omringade af flytande vatten, af berg och skuggrika träd, — De kunna vid ett ögonkast på en gång erinra oss, att då vår inskränkta lifstid bortflutit i evighetens *haf*, skall vår förvandling, likt *Såden* på åkerfältet och *Blomstren* på marken, beskrifva en tillstundande härlig förnöjelse, ett hopp, som ur detta skuggverket, likt de skyhöga *Träden*, uppreser sig mot oförgänglighetens ljusa rymder.

§. 10. Men, — man tillåte mig ock på detta rum en aning för sednaste framtiden! — Torde hända att vårdade uslingars välsignelser, i en mängd år, skola dagligen skalla kring denna griften, deras tacksamhetstårar gjutas på deras välgörares, här inom förvarade aska! torde hända att fader- och moderlösa barn, undervista och vårdade, skola kringgärda denna graf, och uppvoxande från slägte till slägte, fullkomna de barnlösas lof, hvilka här efter döden skola gömmas, då deras gerningar

följa dem efter!! — O! huru skönt, huru beständigt blifver då icke denna Griftvård invigd och helgad! Sjelfva den allt krossande förgängelsen skall då trotsas af oförgångliga ärestoder, uppreste i de från uselhet och vanvård räddade människors bröst. Dessa vålnader kringsväfva redan min lifliga föreställning att förena med oss dessa slutliga önsknigar: Vare denna Graf invigd och helgad Fliten, Redligheten och Vålgörandet, alla förenade inom de hjertan, hvilka ännu andas för dygden; — hvilka, en gång andelöse, skola här förvaras! — Blifve Herr TEXTORII och Dess Frus åminnelse, i så långliga tider som denna Grafvård, i välsignelse! komme sent den dagen, då de, mätte af lefnad och år, för alltid skola här bortgömmas i lugn från verldsbullret, från möda och arbete! Upptag, Herre, emedlertid för dem vår gemensama suckan:

*Håll dem ock vid krafter opp,
När dem åldern trycker;
Till dess döden deras kropp
Ned i grafven rycker!
Då skall deras bräcklighet
Bort med allo svinna,
Och en evig härlighet
Hos Dig, Herre! finna.
Amen.*

Ceremonial vid förenämde Invignings-akt.

Sedan Processionen i öfverenskommen ordning inställt sig vid grafven, upplästes:

1:o Konungens Nädigste Resolution af d. 9 Nov. 1802, samt Högvördige Dom-Capitlets förordnande under d. 7 Jan. 1803, af äldste Commisistern i Församlingen, Ingvard Anderson.

2:o Sjunges af Psalmen N:o 297 i Svenska Psalmboken, 6, 7 och 8 verserne.

3:o Hålles ett till ämnet och för tillfället passande Tal, med tillämpning på närvarande högtidliga Akt; hvarunder fyra Herrar Pastores, såsom Adsisstenter, uppläsa hvar efter annan de der till för hvar och en utsedda Skriftens Språk.

4:o Efter Talets fulländande läses den i Handboken föreskrifne Bön, som vanlig är att sjungas för Altaret efter Begrafningar, jemte Bön för Öfverheten, Fader vår m. m. och Välsignelsen.

5:o Slutligen afsjungas 7:de och 8:de verserne af N:o 160 i Svenska Psalmboken.

Föregående Ceremonial, föreslaget af under-tecknad, är till alla delar godkändt och fastställt af Högvördiga DomCapitlet genom Bref af den 5 Febr. 1803.

JÖRAN JOH. ÖLLER.

www.books2ebooks.eu